

Sverker Göransson: Anförande vid den andra finlandssvenska försvarsdagen i Åbo

Talare

Sverker Göransson
Överbefälhavare

Datum

15 januari 2011

Plats

Åbo

Omständigheter

ÖB anförande vid den andra finlandssvenska försvarsdagen i Åbo 15 januari 2011

Det är en stor glädje för mig att delta vid den andra finlandssvenska försvarsdagen. Den gemenskap och samhörighet som vi dagligen känner i den nordiska kretsen manifesteras idag genom att vi är tre nordiska försvarschefer samlade här i Åbo. Åbo är i många avseenden en stad som symboliserar Sveriges och Finlands gemensamma historia, och därmed länkad till Östersjöregionen. Den minnesgode kommer ihåg att hertig Johan och Katarina Jagellonica höll hov på Åbo slott i början på 1560-talet. Några årtionden senare var Åbo en av huvudskådeplatserna för maktkampen mellan kung Sigismund och hertig Karl, sedermera kung Karl IX. Kung Karls uppgörelse med stora delar av den svenska adeln vid Linköpings blodbad år 1600 var en konsekvens av maktkampen mot Sigismund. Denna blodiga historia har vi lyckligtvis lagt åt sidan. Sedan ett par hundra år har de nordiska länderna kommit till insikt att samarbete inom många områden är en viktig nyckel till framgång. Samverkan är en nödvändighet i dagens globaliserade värld. Dagens och morgondagens utmaningar är avsevärt mer sammansatta än tidigare. Hotbilden har blivit mycket mer komplex och oförutsägbar, ofta med komplicerade orsakssamband som t.ex. IThot, ekonomiska förändringar, miljöproblem och pandemier. De nya hoten och utmaningarna är ofta nationsöverskridande, varför Sverige – och knappast något annat land heller – inte kan hantera dagens utmaningar utan att samverka med andra. Vi bygger alltså säkerhet tillsammans. Östersjösamarbetet mellan Sverige och Finland utgör ett bra exempel på hur vi gemensamt arbetar på att förebygga hot och risker av såväl militär som civil karaktär. Utvecklingen av sjöövervakningssystemet SUCBAS visar detta. Behovet av ett sådant system är uppenbart i ett så hårt trafikerat hav. Jag noterar t.ex. att oljetransporterna över Östersjön, detta känsliga innanhav, har mer än fördubblats på tio år. Antalet fartygsrörelser i Östersjön uppgår dagligen till mellan 2000-3000 stycken. Ett konkret uttryck för Sveriges

målsättning att samarbeta med andra länder är att vi inom ramen för EU:s stridsgruppskoncept från och med 1 januari och sex månader framåt åter tagit ledningen för en Nordic Battlegroup i högsta beredskap (NBG 11). Detta ansvar hade vi inte kunnat ta utan stöd från övriga deltagande nationer i NBG 11, såsom Finland och Norge. Samtidigt som Sverige tagit ledningsansvaret för NBG 11 tar vi också över ordförandeskapet i det nordiska försvarssamarbetet, NORDEFCO, efter Norge. Jag vill tacka min norske kollega för ett gott genomfört arbete som ytterligare utvecklat de nordiska samarbetsmöjligheterna. Under det svenska ordförandeåret i NORDEFCO är vår ambition att fortsätta fördjupa och implementera det nordiska försvarssamarbetet. Det är ett område med växande potential över ett brett spektrum – från internationella operationer till integritetsskydd på hemmaplan. Samarbete är en nödvändighet för mindre länder att uppnå högre effekt trots minskade resurser kombinerat med ett ökat internationellt intresse för Östersjö- och Barentsregionerna. I dagens läge minskar försvarsanslagen i många länder och stora delar av de militära produktionskostnaderna är inte sällan bundna i långsiktiga kostnadsåtaganden. Detta innebär att ytterligare besparingar oftast endast kan göras där de slår som hårdast mot den operativa effekten som beredskap, utbildning och förbandsövningar. Det är här det nordiska samarbetet kommer till stor nytta. Samverkan inom produktion av dessa förmågor frigör resurser och höjer samtidigt kvaliteten. När de nordiska försvarsheferna 2008 gjorde sin programförklaring kring det nordiska försvarssamarbetet låg denna till grund för NORDSUP:s förmågestudie. Försvarsheferna formulerade då den alltjämt vägledande teorin om ”kritisk nivå”. Det ligger i sakens natur att det inte är helt enkelt att på förhand bedöma vad som är en ”kritisk nivå”. Hårddraget kan man säga att det är först när en förmåga nyttjas inom en insats som konsekvenserna blir uppenbara. Först då visar det sig nämligen om resurserna på hemmaplan räcker för långsiktig rotation av förmågan, för att nationellt upprätthålla beredskap och för att personellt och materiellt vidmakthålla förmågor för att underhålla, utveckla, utbilda och öva. Aktiviteterna inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet syftar alla till att tillsammans komma över kritisk nivå och behålla operativ effekt inom de förmågor som respektive nordisk försvarsmakt har definierat. Systemlikhet blir ett nyckelbegrepp. Ju mer vi harmoniserar, desto större kan fördelarna bli. För att vi ska kunna konkretisera denna tes måste vi se utvecklingen av det nordiska försvarssamarbetet i olika tidsperspektiv. I närtid, på medellång sikt – dvs tre till sex år, samt på lång sikt – ca 10 år. Samarbetet måste också leverera konkreta resultat, varför en praktisk och pragmatisk ansats med många små steg är att föredra. Redan idag

har vi påbörjat en rad samarbeten inom den nordiska kretsen. Vi genomför övnings- och utbildningssamarbeten. Det senare har sin största påtagliga fördel genom att gemensamma kurser inom områden med nationellt begränsad kompetens möjliggörs. Låt mig ge tre konkreta exempel: Ett exempel är IEDD-utbildningar (desarmering av hemmagjorda bomber) där de kvalificerade specialisterna samtidigt behövs som instruktörer och på plats i Afghanistan. Samordningen av utbildningen frigör resurser till insatserna och säkrar viktigt erfarenhetsutbyte. Liknande vinster görs inom Forward Air Controller-utbildningarna där befintlig norsk kompetens används, istället för att Sverige och Finland skulle lägga resurser på att bygga upp varsin förmåga. Ytterligare exempel på samarbetet är att den taktiska kursen inom sjöminröjning under hösten 2010 genomfördes med en helt integrerad norsk-svensk elevgrupp istället för att varje land genomförde varsin kurs med en handfull elever. Men, utan personlig kännedom och förståelse för hur grannlandets personal tänker, kommer vi inte långt i våra samarbetssträvanden. Därför kan jag inte nog understryka den vikt jag lägger vid att officerare och soldater utbildas tillsammans med kollegor i grannländerna. Detta lägger grunden för en framtida interoperabilitet våra länder emellan. Vad gäller övningar är nog det mest påtagliga framgångsexemplet det omfattande flygsamarbetet mellan flygförbanden i norr, men inom de övriga försvarsgrenarna är den norskledda övningen "Cold Response" – en större markövning i norr och "Focus" – en sjö-, flyg- och luftförsvarsövning i Bottenhavet goda exempel på hur övningar kan ges tillräcklig volym och komplexitet genom att de genomförs med ett eller flera grannländer. Det nordiska samarbetet kan också vidgas till en större krets. I höstas genomfördes Östersjöns största marina övning, "Northern Coasts", här utanför Åbo i finska Skärgårdshavet. Övningen var ett bra exempel på hur flera länder – däribland Sverige, Finland, Danmark och Tyskland – kan gå samman för att öva i större sammanhang än vad som är möjligt för den enskilda nationen. Samtliga nordiska länder deltar med trupper insatta i Afghanistan. Inom ett antal mindre områden genomför vi idag samarbeten. Låt mig även här ge tre exempel på nordisk samverkan: I Regional Command North samarbetar vi bl.a. inom PRT Mazar e Sharif med ett svenskt-finskt styrkebidrag och därtill inom OMLT-verksamheten. Vad gäller logistiken har ett så enkelt koncept som samordnade personaltransporter till och från Afghanistan sparat miljontals kronor och förkortat personalens restid avsevärt. Konceptet gör förmågor tillgängliga samt sparar personal och pengar. Ett annat exempel i Afghanistan är att svenska helikoptertechniker stöttar det norska sjukvårdshelikopterförbandet. För att vi på längre sikt ska kunna maximera

effekten av vårt nordiska samarbete kommer ett antal studier kring de högst prioriterade förmågeområdena att presenteras under året. Parallellt samordnas delar av den strategiska långtidsanalysen för att ännu bättre kunna identifiera gemensamma förmågebehov i framtiden. Det senare kommer att bli en central fråga framöver, inte minst på grund av ökande materielkostnader. Att jag redan idag talar om vikten av att ha en mer långsiktig ansats är att det kommer att dröja ett antal år innan dessa aktiviteter betalar tillbaka i form av ökad operativ effekt och ekonomisk rationalitet. Men det är endast genom att påbörja aktiviteterna i god tid som det är möjligt att göra verkligt stora vinster. Artillerisystemet ARCHER är ett exempel på en sådan vinst. Att i efterhand försöka harmonisera redan framtagna förmågor är mycket svårt. Däremot går det att i ett tidigt skede få en helhetssyn på kravspecifisering, vilket ger ökade möjligheter till gemensam anskaffning och därefter följt av en sammanhållen idé kring hur förmågan ska utvecklas genom utbildning och övningar. På medellång sikt bedömer jag att vi i Norden kan göra strukturella vinster genom att t.ex. skapa gemensamma lösningar inom logistik och underhåll. Vi bör också sträva efter att genomföra ett samnordiskt utvecklingsarbete för framtida förmågor och därtill synkroniseraden nordiska utbildningsverksamheten. Därtill upprättar vi en gemensam nordisk plan för militära övningar. Inom ramen för det konkreta utvecklingsarbetet genomförs studier inom de områden som visat på goda förutsättningar för ökad operativ effekt och minskade kostnader. Redan från start kommer detta utvecklingsarbete att bedrivas på samnordisk basis. Det nordiska samarbetet ger också goda möjligheter till erfarenhetsutbyte och konkret stöd beträffande omstrukturering och förändring av respektive försvarsmakt. Som bekant genomför Sverige just nu en genomgripande transformation till ett insatsförsvar, IO 14 (insatsorganisation 14). Vi delar gärna med oss av våra erfarenheter. Inom några år ser vi framför oss en större synkronisering av de nordiska ländernas utbildningsverksamhet. Det ska bli naturligt att soldater, sjömän och officerare genomför delar av sin utbildning i ett annat nordiskt land och tillsammans med andra nationers personal. Om två år kommer de nordiska länderna att ha en gemensam femårig övningsplan, vilken tillsammans med påtagligt reducerade byråkratiska hinder kommer att göra nordiska samövningar till en naturlig del av verksamheten. Detta går hand i hand med utvecklingen av generiska förband, t.ex. "Bataljonstridsgrupp 2020" där långsiktig övningsplanering blir en del av utvecklingen. Det finns alltså redan idag en rad sjösatta gemensamma nordiska projekt som ger en utmärkt grund att bygga vidare på. Om drygt tio år bedömer jag att vi ser de stora effekterna av den grundplåt vi lagt idag. Vi kan få en påtagligt positiv ekonomisk effekt om de

nordiskaländernas förbandsproduktion bygger på gemensamma lösningar. Detta skulle underlätta möjligheten att samutbilda och samöva insatsförband med likartad förmåga. En naturlig förlängning av att disponera förband med likartad förmåga är att styrkebidrag tillutlandsinsatser i stor utsträckning skulle kunna planeras och genomföras samnordiskt. Här är det viktigt att understryka att varje nation har kvar sin nationella förmåga, samtidigt som det nordiska alternativet ger betydligt mer effekt. De nordiska länderna har redan anträtt en spännande resa för att fördjupa vårt militära samarbete. Jag är övertygad om att fortsättningen på denna resa kommer att erbjuda många möjligheter till fortsatt fördjupning. Samarbete och samverkan länder emellan kommer att bli än viktigare framöver och här har vi i Norden ett bra utgångsläge. Med förenade nordiska krafter och med gemensam nordisk pragmatism och uppfinningsrikedom är jag övertygad om att vi stegvis kommer att bygga vidare på det fundament som nu är lagt. Det svenska ordförandeskapet i NORDEFKO 2011 kommer att arbeta vidare för att fortsatt stimulera den fortsatta nordiska samarbetsprocessen. Jag ser fram emot givande samarbete i den nordiska kretsen! Tack.

Taggar

2010-tal, 2011, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/sverker-goransson-anforande-vid-den-andra-finlandssvenska-forsvarsdagen-i-abo>